

בבא קמא ק"י

הכהן מקריב את קרבנו בכל שעה ועבודתה ועורה שלו
תנו רבנן, לומדים שכהן בא ומקריב את קרבנותיו בכל עת שירצה מהכתוב: "וּבָא בְּכָל אֹתוֹת נִפְשׁוֹ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' וְיִשְׁרָתָהּ". ומהכתוב: "וְאִישׁ אֶת קִדְשׁוֹ לֹא יִהְיֶה" לומדים שעבודתה ועורה, שכר עבודתה בשר הבהמה, ועורה הם שלו. ואם הכהן הוא בעל מום שאינו ראוי להקרבה, נותנה לכהן שבאותו משמר ובשרה ועורה הם של הכהן שהביא את הקרבן.²⁴⁸

היה זקן או חולה נותנה לכל כהן שירצה, ועבודתה ועורה לאנשי משמר ואם היה זקן או חולה, שראוי לעבודה ואינו ראוי לאכילה, נותנה לכל כהן שירצה, כיון שהוא ראוי לעבודה הוא יכול לעשותו שליח, ועבודתה ועורה לאנשי משמר. שואלת הגמרא, אם הוא יכול לעבוד עבודה, גם עבודתה ועורה הם שלו. ואם אינו יכול לעבוד עבודה, כיצד הוא יכול לעשות שליח? אמר רב פפא, שהכהן הזקן או החולה יכול לעשות על ידי הדחק. וכיון שהוא יכול לעבוד עבודה על ידי הדחק והיא נחשבת לעבודה כשרה²⁴⁹, הוא יכול לעשות כהן אחר לשליח לעבוד את העבודה. וכיון שאם יאכל אכילה על ידי הדחק היא אכילה גסה, ואכילה גסה אינה כלום²⁵⁰ ונחשב שאינו ראוי לאכילה, לא קוראים בו "וְאִישׁ אֶת קִדְשׁוֹ", ועבודתה ועורה הם של אנשי משמר.

ר"ש אמר כהן טמא בק"צ נותן למי אמר רב ששת, כהן שהיה טמא בקרבן ציבור, שירצה נותנה לכל כהן שירצה, ועבודתה ועורה לאנשי משמר. שואלת הגמרא, אם יש כהנים טהורים הרי הטומאה לא נדחית, והטמאים שבאותו משמר אינם יכולים להקריב²⁵¹. וכיון שהכהן הטמא אינו ראוי להקריב את קרבן הציבור בטומאה, כיצד הוא יכול לעשות כהן אחרים לשליח? ואם אין כהנים טהורים, מדוע עבודתה ועורה לאנשי משמר, הרי הם טמאים ואינם יכולים לאכול את בשר הקרבן? אמר רבא, הכוונה שעבודתה ועורה לא רק לכהנים רגילים, אלא גם לכהנים בעלי מומים טהורים²⁵² שבאותו משמר.

248 לפי לשון אחד ברש"י הכהן בעל המום אינו יכול לעשות שליח להקרבה את מי שהוא ירצה אלא נותנה להקריב לאנשי המשמר וכיון שהוא ראוי לאכילה בשרה ועורה הם של הכהן שהביא אותה מפני שקוראים בה "ואיש את קדשו לו יהיו". ולפי הלשון השניה ברש"י הם של אנשי המשמר הכשרים לעבודה שהקריבוהו.

249 שלא מצאנו בכהנים פסול בשני אלא שחכמים נתנו שיעור עד שירתת. תוס'.

250 קשה ממה שריש לקיש אמר בהחולץ על מה שאמרו ופושעים יכשלו בהם שאכל אכילה גסה. שהיא רק אינה מצוה מן המובחר. וי"ל ששם לא אמר שיצא אלא רק שאינו נקרא רשע. ועוד ששם אינה אכילה גסה ממש אלא שאינו אוכלו לשם פסח אלא להיות שבע. ועי"ל שיש שני סוגי אכילה גסה. תוס'.

251 הגמרא הקשתה לרב ששת שאמר ביומא, טומאה דחיה בציבור. ויש מי שחולקת ואומר שטומאה הותרה בציבור. תוס'.

252 בהגהת הגר"א כתב שיש למחוק את מה שמובא בסוגרים בתוס' שהקשה מדוע עורה לבע"מ.

כ"ג מקריב אונן ואינו אוכל ואינו חולק לערב רב אשי אמר אפי' עושה כהן אחר שליח ועבודתה ועורה לאנשי משמר. מפני שכהן גדול מקריב כשהוא אונן ואינו אוכל את בשר הקדשים כשהוא אונן. שואלת הגמרא, מה רב אשי חידש, הרי שנינו²⁵³ בברייתא, כהן גדול מקריב אונן, ואינו אוכל, ואינו חולק לאכול לערב? מבארת הגמרא, שהיינו אומרים שהתורה חסה עליו והוא עצמו יכול להקריב אונן, אבל אינו יכול לעשות כהן אחר לשליח. ולכן אמר רב אשי, שכיון והוא יכול להקריב אונן, הוא יכול לעשות כהן אחר לשלוחו להקרבה.

משנה

הגזול את הגר ונשבע ומת משלם קרן וחומש לכהנים ואשם למזבח. הכסף ואת האשם ומת, הכסף ינתן לבניו של הגזולן שהרי זכה בו כשהגר מת אלא שכשחי היה חייב לעשות השבה כדי לכפר על שבועת השקר. והאשם ירעה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה, כדין אשם שמתו בעליו שרועה עד שיסתאב²⁵⁴. נתן הכסף לאנשי משמר ומת אין היורשים מוציאים מידם הקרבן²⁵⁵, אין היורשין יכולין להוציא מידם, שנאמר: "וְאִישׁ אֶת קִדְּשׁוֹ לֹא יְהִי". נתן הכסף ליהויריב, שמשמרתו היא הראשונה מכל המשמרות, ואשם לידעיה, שמשמרתו היא המשמרת הבאה אחרי משמרת יהויריב, יצא. ואם נתן את האשם לבני המשמר של יהויריב, ואת הכסף לבני המשמר הבא של ידעיה, אם קיים האשם יקריבוהו בני ידעיה, מפני שקונסים את בני יהויריב שקבלו את האשם לפני הכסף להחזיר את האשם²⁵⁶. ואם לא, יחזיר ויביא אשם אחר. שהמביא גזילו עד שלא הביא אשמו יצא, הביא אשמו עד שלא הביא גזילו לא יצא.

נתן את הקרן ולא נתן את החומש אין החומש מעכב.

גמרא

תנו רבנן, "אָשֶׁם" זה קרן, "הַמּוֹשֵׁב" זה חומש. או אינו אלא "אָשֶׁם" זה איל, ו"הַמּוֹשֵׁב" זה קרן, ומכאן נלמד להוציא מדברי רבא שאמר, גזל הגר שהחזירו בלילה לא יצא, החזירו חצאין לא יצא. מפני שהכתוב קראו "אָשֶׁם" אשם, וכמו שאשם אינו קרב בלילה ואינו בא לחצאין כך אין להשיב את הקרן בלילה ולחצאין? אלא ממה שהכתוב אומר אחר כך "מִלְּבַד אֵיל הַפְּרִים", הכתוב "אָשֶׁם"

253 תימה מדוע לא הקשו לרב ששת ממה ששנינו בפסחים, טמא מותר בקרבן ציבור. תוס'.
 254 כל שבחטאת מתה באשם רועה עד שתסתאב ויפלו דמיו לנדבה. רש"י.
 255 הגהות הב"ח.
 256 אבל אין לקנוס את בני יהודיע שהם קבלו את הכסף בזמן המשמר שלהם. רש"י.

הוא הקרן.

ובברייתא אחרת שנינו "אשם" זה הקרן ולא חומש שאינו מעכב

ובברייתא אחרת שנינו, "אָשֶׁם" זה קרן, "הַמּוֹשֵׁב" זה חומש. או אינו אלא "אָשֶׁם" זה חומש והנפקא מינה היא שגם החומש מעכב. שלא כדברי המשנה²⁵⁷ שאומרת, נתן את הקרן ולא נתן את החומש אין החומש מעכב. הרי החומש אמור בכתוב: "וְהָשִׁיב אֶת אֲשָׁמוֹ בְּרֹאשׁוֹ וְחִמִּישְׁתּוֹ יִסֵּף עָלָיו". והכתוב "אָשֶׁם" מדבר על הקרן שמעכבת ולא על החומש שאינו מעכב.

ומביאה הגמרא שעוד שנינו בברייתא אחרת, "אָשֶׁם" זה קרן, "הַמּוֹשֵׁב" זה חומש והכתוב מדבר בגזל הגר. או אינו אלא "הַמּוֹשֵׁב" זה כפל²⁵⁸, והכתוב מדבר בגניבת הגר. לזה אומר הכתוב: "וְהָשִׁיב אֶת אֲשָׁמוֹ בְּרֹאשׁוֹ וְחִמִּישְׁתּוֹ יִסֵּף עָלָיו", ומכאן שהכתוב מדבר בממון המשתלם בראש, בקרן ולא בכפל.

אין בו שו"פ לכל כהן שבמשמר לא עשה כלום

ואמר רבא, לומדים מהכתוב "הָאֲשֶׁם הַמּוֹשֵׁב", שגזל הגר שאין בו שווה פרוטה לכל אחד ואחד מהכהנים שבמשמר הוא חייב להוסיף משלו. והסתפק רבא, מה הדין אם אין בו שווה פרוטה לכל כהן ממשמרת יהויריב, ויש בו שווה פרוטה לכל כהן ממשמרת ידעיה יש בה פחות כהנים. והספק הוא אם נתנו למשמרת יהודיע בזמן של משמרת יהויריב. האם כיון שאינה משמרתו לא עשה כלום, או שכיון שאין בה מעיקרה כדי שווה פרוטה לכל כהן ממשמרת יהויריב ואינה ראויה ליהויריב, הוא עומד למשמרת יהודיע²⁵⁹. ונשארה הגמרא בתיקו.

אין חולקים גזל הגר כנגד גזל הגר

עוד הסתפק רבא, האם כהנים יכולים לחלוק גזל הגר כנגד גזל הגר. האם כיון שהתורה קראה לו "אשם" כשם שבאשם אין חולקים אשם כנגד אשם,²⁶⁰ כך אין חולקים גזל הגר כנגד גזל הגר. או שגזל הגר הוא ממון והכהנים יכולים לחלוק בו זה כנגד זה. ואחר כך רבא פשט את ספיקו שכיון שכתוב בו "אשם" אין חולקים גזל הגר כנגד גזל הגר. שרב אחא בנו של רבא שנה כן במפורש בשם רבא.

האם הכהנים בגזל הגר הם יורשים או מקבלי מתנה

של הגר, או שהם מקבלי מתנות של גבוה. והנפקא מינה היא בגזל חמץ ועבר עליו הפסח²⁶¹. אם הכהנים הם יורשים, הרי זו היא

257 התוס' הקשו למה לא אמר לאפוקי מדרבא. תוס'.

258 קשה הרי הכתוב מחייבו כשהודה והרי כפל אינו חייב בהודאתו. תוס'.

259 ויכול להביא מיד אשם ולתת ליהויריב להתכפר בו, אע"פ שנותן את הכסף ליהודיע. כמו ששנינו נתן את הכסף ליהויריב ואת האשם ליהודיע יצא. תוס'.

260 לומדים מהכתוב "לכל בני אהרן תהיה איש כאחיו" שאין חולקים מנחות כנגד מנחות וקרבת כנגד קרבת רש"י.

261 התוס' תמחו מדוע לא פשטו את הספק מדברי רבא, גזל הגר שאין בו שווה פרוטה לא יצא, ואם הם יורשים

הירושה שנפלה לפניהם. וכמו שאם הגר היה חי הגזלן היה אומר לו הרי שלך לפניך, כך הכהנים מקבלים את החמץ שעבר עליו הפסח אפילו שאינו שווה כלום. אבל אם הם מקבלים מתנה, הרי התורה אמרה שהגזלן יתן להם מתנה. וכשנתן להם חמץ שעבר עליו הפסח, כמו שנתן להם עפר אינו שווה כלום. ורב זעירי הסתפק בספק אחר. שאפילו אם נאמר שהם מקבלי מתנה, הגזלן לא צריך להביא להם את השווי, שהרי התורה אמרה שיתנו להם את הגזילה במתנה, והרי הן לפניהם. אלא הספק הוא כשנפלו לכהן עשר בהמות בגזל הגר, האם צריכים להפריש מעשר בהמה. שאם הכהנים כיורשים, שנינו שאם יתומים קנו בהמות בתפוסת הבית חייבים במעשר בהמה. ואם הם כלקוחות, שנינו הלוקח עשר בהמות שלא נתעשרו או שנתנו לו במתנה פטור ממעשר בהמה.

כ"ד מתנות נתנו לאהרן ולבניו ומביאה הגמרא ראייה ממה ששנינו, עשרים וארבע מתנות כהונה ניתנו לאהרן ולבניו. וכולן ניתנו בכלל ופרט וכלל, וברית מלח. כל העובר עליהן כאילו עובר על כלל ופרט וכלל וברית מלח²⁶². ואלו הן עשר במקדש, וארבע בירושלים, ועשר בגבולין.

עשר במקדש (א) חטאת בהמה, (ב) חטאת העוף, (ג) ואשם ודאי²⁶³, (ד) ואשם תלוי, (ה) וזבחי שלמי ציבור, כבשי עצרת, (ו) ולוג שמן של מצורע, הנשאר מהלוג אחרי היציקה, (ז) ומותר העומר, (ח) ושתי הלחם, (ט) ולחם הפנים, (י) ושירי מנחות, מכל המנחות הנקמצות.

וארבע בירושלים (א) הבכורה, בכור תם הנאכל בכל העיר (ב) והבכורים, שטעונים חומה, (ג) והמורם מן התודה, חזה ושוק וארבע חלות, והמורם מאיל נזיר, זרוע בשלה חלה ורקיק, (ד) ועורות קדשים, עורות של עולה וחטאת ואשם²⁶⁴.

ועשרה בגבולין (א) תרומה, (ב) ותרומת מעשר, (ג) וחלה (ד) וראשית הגז, (ה) והמתנות, (ו) ופדיון הבן, (ז) ופדיון פטר חמור, (ח) ושדה אחוזה, שהבעלים לא גאלו והגזבר מכרה וביובל חוזרת ומתחלקת לכהנים, (ט) ושדה חרמים, (י) וגזל הגר²⁶⁵. והברייתא קוראת לגזל הגר מתנה, ומכאן שהכהנים בגזל הגר הם מקבלי מתנה ולא יורשים.

הרי ירשו מה שאביהם השאיר להם. ונראה שבאחד מהם הגרסא רבה ולא רבא. תוס'.

262 מפורש בחולין בפ' העור והזרוע. תוס'.

263 אשם גזלות, אשם מעילות, אשם שפחה חרופה, אשם מצורע, אשם נזיר.

264 אבל עורות קדשים קלים לבעלים. רש"י.

265 רש"י מפרש שנכלל באלו שבגבולין מפני שאם נתנו לכהן המשמר מחוץ לירושלים יצא ויעלה את איל האשם לירושלים להקריב. התוס' הקשו מדוע גזל הגר נכלל באלו שבגבולין, כמו שרובא אמר שאם החזירו בלילה ולחצאין לא יצא מפני שהכתוב קראו אשם גם אם החזירו בגבולין לא יצא. תוס'.

אביי אמר ש"מ כסף מכפר מחצה למדנו שהגזול את הגר שמת, ונתן את הכסף לאנשי משמר ומת הגזלן, אין היורשים יכולים להוציא מידם. אמר אביי, מכאן נלמד שכסף מכפר מחצה²⁶⁶. שאם הכסף אינו מכפר כלל, נאמר שאנשי המשמר יחזירו ליורשים את הכסף. מפני שהוא לא נתן את הכסף על דעת שלא תהיה לו כפרה אם ימות בלא להתכפר באשם. שואלת הגמרא, אם כך חטאת שמתו בעליה תצא לחולין מפני שהוא לא הפרישה על דעת שאם הוא ימות לא יתכפר? עונה הגמרא שיש הלכה למשה מסיני שחטאת שמתו בעליה הולכת למיתה. שואלת הגמרא, שאשם שמתו בעליו יצא לחולין מפני שהוא לא הפרישה על דעת שאם הוא ימות לא יתכפר? עונה הגמרא, שיש הלכה למשה מסיני שכל שבחטאת מתה באשם רועה עד שיפול בו מום ויסתאב.

טב למיתב טן דו שואלת הגמרא, שיבמה שנפלה לפני מוכה שחין תצא בלא מלמיתב ארמלא חליצה, מפני שהיא לא קידשה את עצמה²⁶⁷ על דעת שתפול לפניו ליבום? עונה הגמרא, שאנו עדים שנוח לאשה להתקדש לאח המת שהוא בריא בגופו, אפילו אם יש ספק שמא תפול ליבום לפני אחיו המוכה שחין. כריש לקיש שאמר טוב לישב שנים יחד, מלישב כאלמנה.

266 ומכאן שהכהן אינו רשאי למחול על הכסף. תוס'.

267 נראה שהוא דוקא שנפלה מן האירוסין אבל בנפלה מן הנישואין ודאי שהיא קידשה את עצמה ע"מ שתנשא לבעלה. ואין להקשות שכל אדם שקנה דבר שנתקלקל אח"כ יבטל את המקח. מפני ששם הדבר תלוי בקונובמוכר אבל באשה שמתקדשת ובמקדיש ובמי שנתן את הגזול הדבר תלוי רק בהם. תוס'.

